

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

AGRES

EL COMTAT

AJUNTAMENT
D'AGRES

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECALL I TEXT
José María Segura Martí
Miquel Vives Miralles
Vicent Cabanes Fitor
amb la col·laboració de Rafael Olcina *Carrascal*

GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Agres, 201

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 963 874 023
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament d'Agres

ISBN: 978-84-482-6131-3

Depòsit legal: V-3047-2016

Impressió: gràfiques **vimar**
Ajuntament de Sagunt • Tel. 96 159 43 30 • Pícnova • València

www.avl.gva.es

AGRES

El municipi d'Agres, situat en l'extrem nord-occidental de la comarca del Comtat, limita al nord amb Agullent, Benissoda i Albaida; a l'est, amb Muro d'Alcoi; al sud, amb Cocentaina i Bocairent, i a l'oest, amb Alfara. El nucli urbà és irregular; les cases s'estenen sobre una lloma de pendent pronunciat, limitada per cabalosos barrancs. Les fonts públiques són nombroses i conformen un paisatge urbà peculiar.

El terme municipal, de 26 km², s'estructura en tres unitats: la part septentrional, la Solana, cominada per l'alt de la Cova Alta (882 m); la part meridional, l'Ombria, integrada en la serra de Mariola (declarada Parc Natural en 2002), que en este sector està coronada pels cims del Teix (1.262 m) i el Recingle (1.254 m), i entre les dos, la Valleta, solcada pel riu d'Agres, tributari del riu d'Alcoi. Esta vall és un corredor natural de primer orde, on trobem les principals vies de comunicació.

L'orografia i l'orientació de serres i valls (NE-SO) determinen les peculiaritats del clima mediterrani a Agres. Els vents humits de gregal queden atrapats en els elevats relleus de l'Ombria i són els responsables de les pluges, a l'hivern sovint en forma de neu. Esta circumstància va afavorir l'existència d'un important comerç relacionat amb l'aprofitament del fred natural del segle XVI al XIX, el testimoni del qual són les caves, denominació que reben a la serra de Mariola els depòsits per a emmagatzemar la neu, entre les quals destaca l'emblemàtica cava Gran.

Altres elements del patrimoni històric són les restes medievals d'una torre, en la partida de l'Alcúdia, i el castell, sobre el qual es va edificar una ermita a finals del segle XV —origen del Santuari de la Mare de Déu del Castell—, i en 1578, un convent de franciscans. També hi ha destacats jaciments arqueològics, com el poblat de l'Edat del Bronze de la Mola o el poblat ibèric de la Cova Alta.

L'origen del nom Agres és romà. Després de la conquesta cristiana del segle XIII va pertànyer al comte de Cocentaina (segle XV); més tard va passar a la família Calataiud, i en 1633 va quedar vinculat al comtat de Cirat.

L'economia és bàsicament agrícola, principalment orientada al cultiu de l'olivera, l'ametler i els fruiters, encara que una gran part de la població s'ocupa en indústries tèxtils i d'alimentació al mateix poble i als de l'entorn. En 2014 Agres té 565 habitants, que reben el nom d'agresans. El mes de setembre se celebra la festivitat de la Mare de Déu del Castell, advocació mariana que gaudix de gran devoció entre els pobles de les comarques veïnes, que hi acudixen en romeria. Al final d'este mes, també té lloc la festa en honor al seu patró, sant Miquel Arcàngel.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt de la Cova Alta
Alt de la Reja
Alt de Montagut
Balços dels Recorrals
Coll de Santa Anna
Cova Alta
Cova de l'Almarx
Cova de l'Orella (o de la Pòlvora)
Cova del Moro
Cova dels Pilars
el Picatxo
el Portell
el Recingle
el Teix
els Bancals del Teix
Estret d'Agres
Foia Ampla
Foieta dels Carros
l'Ombria
la Barqueta
la Covalta
la Mola
la Serratella
la Solana
la Valleta
Lloma de Gil
Llomete de Cots
Penya de l'Almarx
Penya de l'Orenga
Penya del Rellonge
Penya del Sombrero
Penya dels Peons
Penya Grossa
Penyeta del Caragol
Penyetes de Ponç
Pla de l'Om
Racó del Savinar
Serra d'Agullent
Serra de Mariola
Sima del Cavall

Hidrografia natural

Barranc de Bonell
Barranc de Ca Sirvent
Barranc de Garlí
Barranc de l'Ama
Barranc de la Cova del Moro
Barranc de la Covassa
Barranc de la Font de l'Arrier
Barranc de la Font del Moro
Barranc de Montblanc
Barranc del Convent
Barranc del Ferrer
Barranc del Fusellet
Barranc del Galer
Barranc del Llop
Barranc del Molí
Barranc del Pont Trencat
Barranc del Secanet
Barranc del Teix
Barranc dels Quinyons
Barranquet d'Algemés
Codolla de l'Olivereta
Codolla de la Junquera
els Tollets
Font de Bonell
Font de Cirera
Font de l'Alcúdia
Font de l'Alficosset
Font de l'Arrier
Font de l'Assut
Font de la Cava
Font del Corralet de Mores
Font del Donat
Font del Molí
Font del Molí Mató

Font del Moro
Fonteta del Tio Rufí
la Fontanella

Primera Jordana
Riu d'Agres
Segona Jordana

Hidrografia artificial

Bassa de l'Alcúdia
Bassa de la Vila
Bassa del Corralet de Mores
Bassa del Trampano
Bassa Nova
Basseta de Bernat

Cava de l'Habitació
Cava del Teix
Cava Gran
Caveta del Buitre
Clot de la Vila

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Agres
Ca Sirvent
Calistro
Casa del Doctor
Casa Nova
Caseta d'Alonso
Caseta d'Ignasi
Caseta d'Olzina
Caseta de Don Facund
Caseta de Vigilància Forestal
Caseta del Rull
Caseta del Sanador
Caseta del Sastre
Corral de Macarro
Corral del Guapo
Corralet de Mores
Corrals de Baix

Corrals de Dalt
el Batle
el Cipreret
el Corralet
el Riurau
la Foieta dels Carros
la Riera
la Sénia
les Sorts
Mas Blanc
Mas d'Abat
Mas de la Carrasca
Mas dels Capellans
Mas Roget
Maset dels Corbs (o d'Esteve)
Masia de Verdejo

Partides i paratges

Bonell
Camp del Morter
el Calvari
el Cantalar
el Carrascal
el Fondo

el Malany
el Pla de l'Om
el Pla del Tossalet
el Planet de Balaguer
el Planet dels Moros
el Polo

el Portell
el Riu
el Secanet
el Trampano
els Bolcadors
els Quinyons
Garcia
Gavatello
l'Alcúdia
l'Almarx
l'Estret
l'Omar
l'Ombria
la Buitrera
la Fita
la Foia
la Foia del Drac
la Font del Moro
la Granja
la Mola
la Retura

la Sima del Cavall
la Solana
la Vall
la Vinyeta
les Caves
les Eres
les Foies
les Saleretes
Montblanc
Racó del Savinar
Racó del Timonar
Racó Moró
Racó Vedat
Sineca
Tros de Piuatxa
Tros de Pota
Tros dels Baltasars
Tros dels Espinars
Trosset de Marcel·lí
Trosset del Tio Rufí

Vies de comunicació

Assagador de l'Almarx
Assagador de la Foia Ampla
Assagador de la Serratella
Assagador de Mariola
Assagador del Nap
Camí Alt d'Alfara
Camí de l'Ametleret
Camí de l'Estació
Camí de la Mola
Camí de la Teixera
Camí de la Via del Tren Xitxarra

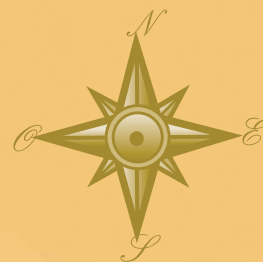
Camí del Portell
Camí Vell de Muro
Carretera de Muro d'Alcoi a
Alfara
Ferrocarril Alcoi-Xàtiva
l'Esqueregola
Pista Forestal de l'Ombria
Pont de Ferro
Senda de la Palla
Senda de les Caves
Senda dels Guardes

Altres llocs d'interés

Cementeri
la Mola
la Torreta
Molí Batà
Molí de Dalt i Molí de Baix

Molí de l'Estret (o els Banyets)
Parc Natural de la Serra de Mariola
Poblat Ibèric de la Cova Alta
Refugi de Montcabrer
Santuari de la Mare de Déu del Castell

Elements físics

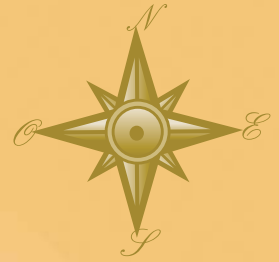
TERME DE BENISSODA

TERME D'AGULENT

TERME D'ALBAIDA

Presència humana

TERME DE BENISSODA

TERME D'AGULLENT

TERME D'ALBAIDA

